

Sisäministeriö

Rajavartiolaitoksen esikunta

Puhelinvaihte +358 295 420 000

rajavartiolaitos@raja.fi

PL 3 / PO Box 3 – Vilhonvuorenkatu 6

VIESTILIIKENTEN PERUSTEET

I. YLEISTÄ

Rajavartiolaitos vastaa meripelastuksen vaaratilanteiden radioviestinnästä ja siihen liittyvän valmiuden ylläpitämisestä sekä Virve- puheryhmien käytöstä. Vaaratilanteiden radioviestintään kuuluu hätätaajuuksien ja liikenteen seuranta, hätähälytyksiin ja -kutsuihin vastaaminen, etsintä- ja pelastusyksiköiden hälyttäminen sekä etsintä- ja pelastusoperaation aikainen radioliikenteen johtaminen. Meripelastuksen johtokeskuksessa määrätään onnettomuuteen liittyen mahdollisimman tarkka kanavien ja puheryhmien käyttö ja annetaan määräyksiä viestiliikenteestä. Pelastusyksikön saamaan tehtävään kuuluu aina myös tieto johtosuhteista ja viestiperusteista.

Meripelastuksen johtokeskuksessa päivystettävät meriradioliikenteen kansainväliset hätä- ja turvallisuuskutsutaajuudet ovat:

- VHF-DSC-kanava 70 (156,525 MHz)
- VHF-kanava 16 (156,800 MHz)
- MF-DSC-taajuus 2187,5 kHz

Ilmailun hätätaajuus on 121,5 MHz. Yhteistoimintataajuutena lentopelastuspalvelun kanssa käytetään vaaratilanteessa taajuutta 123,1 MHz.

Virve-puheryhmistä meripelastuksen johtokeskukset päivystävät hätäkeskusaluekohtaisia YL KUTSU ja alueellisia MEPE-puheryhmiä. Puheryhmistä ja niiden käytöstä on sovittu alueellisesti tarkemmin.

Olosuhteiden edellyttäessä tehokas meripelastustapahtuman johtaminen voi edellyttää myös muiden viestiyhteyksien käyttöä, kuten MF, satelliittipuhelin, Inmarsat tai puhelin. **Viestiliikenne on aina suunniteltava ja käskettävä sekä huomioitava etäisyyksien ja käytössä olevien viestivälineiden vaikutus.** Pelastustoimintaan osallistuvilla yksiköillä olisi hyvä olla mahdollisuus datasiirtoon (ml. sähköposti) ja videoneuvotteluun meripelastuksen johtokeskuksen kanssa.

2. MERIPELASTUSTAPAHTUMAN RADIOLIIKENNE

Viestiyhteydet toteutetaan maissa olevien toimintapisteiden välillä pääasiassa Virve-, puhelin- ja sähköpostiyhteyksinä. Operaatiivinen johtaminen merellä toteutetaan pääsääntöisesti VHF:n kansainvälisillä puhekanavilla 16 ja 14 (myös muita kanavia voidaan määrätä käyttöön meripelastus-

johtajan päätöksellä alueellisten meripelastussuunnitelmien mukaisesti), joiden avulla muodostetaan operatiivinen johtoverkko. Viranomaisten sisäinen liikenne voidaan toteuttaa myös Virve-puheryhmissä.

Operatiivisessa johtoverkossa ovat mukana tarvittaessa:

- onnettomuusalus
- meripelastuksen johtokeskus
- SRU:t (pinta ja ilma)
- onnettomuuspaikan johtaja(t) (jos määrätty)
- lentotoiminnan koordinaattori (jos määrätty)
- pintaetsinnän johtaja (jos määrätty)
- MIRG yhteyspalomestari (jos MIRG-ryhmä (t) käytössä)

- evakuointikeskuksen johtaja (jos perustettu)

Etsintä- ja pelastusyksiköillä on käytössään ”Meripelastustoimen viestiohje”, jossa määritellään viestiperusteet ja -käytänteet yksityiskohtaisemmin. Lisäksi ”Meripelastusohje” antaa perusteita hätäradioliikenteen ja muun viestiliikenteen hoitamiseen.

Meripelastuslohkoittain käytettävissä olevissa VHF-kanavissa ja Virve-puheryhmissä on eroavaisuuksia. Aluekohtaiset viestiperusteet on kuvattu tarkemmin meripelastuslohkojen meripelastussuunnitelmissa.

Huomioitavaa on, että käytettäessä eri viestimuotoja, tulee meripelastuksen johtokeskuksen varmistaa kaikkien pelastustapahumaan osallistuvien riittävä informaation saaminen.

Kommunikoitaessa ulkomaalaisten toimijoiden kanssa, tulee pyrkiä noudattamaan

* MOMEVan käyttämien termien ja lyhenteiden selitteet

—	Johtosuhde	SC	Meripelastuslohkon komentaja	Traficom	Liikenteen turvallisuusvirasto
<- - >	Yhteistoimintasuhde	RC	Pelastustoiminnan johtaja	OTKES	Onnettomuustutkintakeskus
RCC	Meripelastuksen johtokeskus	ACO	Lentotoiminnan koordinaattori	RITO	Rikostorjunta
SOSC	Meritoiminnan johtaja	EVAK	Evakuointikeskus		
SMC	Meripelastusjohtaja	OSC	Onnettomuuspaikan johtaja		
KJ	Kenttäjohtaja	SRU	Meripelastusyksikkö		

Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) julkaiseman Standard Marine Communication Phrases:n terminologiaa.

Viestiliikenteen yhteistoimintaryhmät suur- ja monialaonnettomuudessa muodostetaan alla kuvattujen johtamis- ja yhteistoimintasuhteiden mukaisesti. Kuvassa on huomioitu myös mahdollinen yhtäaikainen ympäristövahinkojen torjuntaoperaatio. Kuva on viitteellinen. **Ympäristövahinkojen torjuntaoperaation osalta meripelastusjohtaja ja pelastustoiminnan johtaja sopivat erikseen käytettävät viestikanavat päällekkäisen viestiliikenteen välttämiseksi.**

3. VIESTIYHTEYDET JA YHTEIS-TOIMINTARYHMÄT

Onnettomuusalueksen (DV) ja meripelastuksen johtokeskuksen välillä tulee olla yhteys ja onnettomuusalueelle tulee asettaa tilanteen salliessa yhteysupseeri (LO). Onnettomuusalueksen päällikkö vastaa aluksensa pelastustoimista niin kauan kuin siihen kykenee. Tarvittaessa meripelastusjohtaja tukee aluksen pelastustoimia lähettämällä sinne erikoisryhmiä kuten pelastustoimen tai ensihoidon henkilöstöä. Kyseiset ryhmät ja yhteysupseeri toimivat yhteistyössä aluksen henkilöstön kanssa ja pitävät omalta osaltaan meripelastuksen johtokeskuksen tietoisena tilanteesta ja mahdollisista lisätarpeista. Meripelastuksen johtokeskus on yhteydessä onnettomuusalueeseen ensisijaisesti VHF:llä (häätäliikenne) ja tarvittaessa puhelimella. Onnettomuusalueen sisäinen viestiliikenne hoidetaan aluksella käytävissä olevilla välineillä. Aluksella toimivat viranomaistoimijat ovat yhteydessä meripelastuksen johtokeskukseen ensisijaisesti Virvellä ja toissijaisesti tukeutuvat onnettomuusalueen viestivälineisiin.

Mikäli pelastustoimet sisältävät ilma-aluksilla tai pintayksiköillä tapahtuvia kuljetuksia onnettomuusalueelta/onnettomuusalueelle (MIRG, evakuointi, suurtehopumput

jne.), tulee pelastusyksiköiden ja onnettomuusalueen välinen yhteydenpito tarvittaessa järjestää VHF:llä.

Meripelastuksen johtokeskuksessa meripelastusjohtaja johtaa pelastustoimia. Tukena hänellä on suur- ja monialaonnettomuuksissa pelastustoimen edustaja (yhteyspalomestari), joka toimii tarvittaessa pelastustoimen asiantuntijana ja yhteyshenkilönä onnettomuusalueella oleviin pelastustoimen ryhmiin (ml. MIRG-ryhmät). Mikäli operaatiossa on lukuisia loukkautuneita/vast., pyritään meripelastuksen johtokeskukseen saamaan myös ensihoidon edustaja (erikseen nimetty ensihoitokoordinaattori) asiantuntijaksi ja yhteyshenkilöksi evakuointikeskuksen suuntaan.

Tarvittaessa meripelastusjohtaja määrää onnettomuuspaikan johtajan (OSC) johtamaan toimintaa onnettomuusalueella meripelastusjohtajan käskyjen mukaisesti. Meripelastusjohtajan ja onnettomuuspaikan johtajan tulee olla tiiviissä yhteydessä toisiinsa koko tapahtuman ajan. Onnettomuuspaikan johtajalle voidaan alistaa etsintä- ja pelastusyksiköitä tehtävien suorittamiseksi. Onnettomuuspaikan johtaja johtaa yksiköitä ensisijaisesti VHF-radiolla (tarvittaessa myös Virvellä). Meripelastusjohtaja ja onnettomuuspaikan johtaja ovat yhteydessä pääasiassa VHF-radiolla tai Virvellä. Tarvittaessa tietojen vaihto voi tapahtua myös muilla viestivälineillä. Onnettomuuspaikan johtajia voi olla tarvittaessa useita ja jokaiselle määrätään meripelastusjohtajan toimesta omat tehtävät. Usean OSC:n tilanteessa on tärkeää määritellä jokaiselle oma radiokutsu.

Etsintä- ja pelastusyksiköiden varustuksessa tulee pyrkiä huomioimaan, että onnettomuusalue saattaa sijaita alueella, jossa ei ole VHF- tai Virve-verkkoa. Tällöin yhteydet tulee pyrkiä järjestämään MF:lla tai satelliittipuhelimella.

Lentotoiminnan koordinaattori (ACO) määrätään meripelastusjohtajan toimesta, kun pelastustoimiin osallistuu enemmän kuin

2 ilma-alusta tai operaatiossa on mukana ulkomaisia ilma-aluksia. Pääsääntöisesti lentotoiminnan koordinaattori työskentelee meripelastuksen johtokeskuksessa. Lentotoiminnan koordinaattori vastaa ilma-aluksien toiminnan johtamisesta meripelastusjohtajan linjausten mukaisesti sekä huolehtii osaltaan lentoturvallisuudesta ja ilma-aluksien tukitoimista (tankkauspaikat, lentokenttien aukaisut jne.). Lentotoimintaa johdetaan VHF:llä (ilmailu tai meri) sekä tarvittaessa Virvellä.

Meripelastuksen johtokeskuksesta tulee luoda yhteydet ns. maaorganisaatioihin, joihin kuuluvat mm. onnettomuusaluksen varustamo, sairaalat, evakuointikeskus, tukevat RCC:t/RSC:t, media (tiedottamisen järjestäminen) jne. Viestiyhteydet järjestetään pääasiassa puhelimella ja Virvellä. Nämä suunnitellaan tarkemmin meripelastuslohkojen suunnitelmissa huomioiden alueelliset tarpeet ja yhteistoimintatahot.

Meripelastuksen johtokeskuksen yhteyteen kokoontuu meripelastuslohkon johtoryhmä, joka meripelastustoimen johtajan johdolla

tukee meripelastusjohtajaa hankkimalla lisäresursseja, koordinoimalla viranomaisten välistä yhteistoimintaa maissa sekä omalta osaltaan vastaamalla tiedottamisesta. Kukin johtoryhmän edustaja on omaan organisaatioonsa yhteydessä parhaaksi katsomallaan viestiyhteydellä.

Ihmishenkien pelastamisen lisäksi meripelastustapahtumaan voi liittyä yhtä aikaa tapahtuvia muiden viranomaisten ja toimijoiden johtamia operaatioita. Tällaisia viranomaisia ja toimijoita voivat olla esimerkiksi poliisi (mahdollinen YJT), alusliikennepalvelut (liikenteen ohjaaminen onnettomuusalueella) sekä kaupalliset salvage-yhtiöt. Tehokas pelastustoiminta edellyttää eri toimijoiden välisen yhteistyön koordinoimista. Yhteydenpito meripelastuksen johtokeskuksen ja näiden muiden toimijoiden välillä hoidetaan pääsääntöisesti Virvellä tai puhelimella.